

کلیات

اول دفتر

سپاس و آفرین، ایزد جهان آفرین راست؛ آنکه اختران رخشان به پرتو روشنی و پاکی او تابنده اند و چرخ گردان به خواست و فرمان او پاینده. آفریننده‌ای که پرستیدن اوست سزاوار؛ دهنده‌ای که خواستن جز از او نیست، خوش‌گوار. هست کننده از نیستی، نیست کننده پس از هستی عطاءالملک جوینی

شکر، خداوند متعال را که با یاری و استعانت از او توانستیم راهنمای جامع تدریس درس فرهنگ و هنر در دوره اول متوسطه را به پایان بریم.

مجموعه پیش رو شامل راهنمای تدریس درس فرهنگ و هنر پایه‌های هفتم، هشتم و نهم است که به صورت کتاب، به منظور استفاده آسان در کلاس درس تهیه شده و در اختیار شما دبیران محترم قرار گرفته است.

تمام سعی ما بر این بوده است که آنچه معلم در تدریس لازم دارد در این مجموعه آورده شود. در مواردی که نتوانستیم مطلبی را در این کتاب به دلیل محدودیت صفحات بگنجانیم، روی سایت دفتر تألیف کتب درسی، گروه هنر (http://art_dept.talif.sch.ir) در قسمت راهنمای جامع دوره اول متوسطه قرار دادیم تا به همه معلمان عزیزی که به این لوح دسترسی ندارند کمک کند.

با خلاقیت و تعهدی که در شما دبیران محترم درس فرهنگ و هنر وجود دارد، اطمینان داریم منابع، مطالعه خواهد شد و تدریس با توجه به اهداف و رویکردهایی انجام خواهد شد که در برنامه درس ملی و چارچوب راهنمای معلم آمده است.

از شما همکاران بزرگوار و فرهیخته تقاضا داریم، انتقادات و پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارید و در بهینه‌سازی کتاب به ما یاری فرمایید.

ساختار کتاب

این کتاب به دو بخش کلی به شرح زیر تقسیم شده است :

بخش اول، کلیات : این بخش به مطالبی همچون، طراحی آموزشی، روش‌های تدریس تعاملی، چگونگی ارزشیابی، جدول‌های ثبت نمره، جدول خودارزیابی دانش‌آموزان و مطالب دیگر اختصاص دارد. همچنین در این بخش با رویکرد و جایگاه درس هنر در برنامه درس ملی آشنا می‌شوید.

گفتنی است در بیان تمامی مطالب این بخش، ایجاز و خلاصه‌گویی مد نظر بوده است تا از حوصله خواننده خارج نباشد و صفحات بیشتری به محتوای آموزشی اختصاص یابد.

بخش دوم، محتوای آموزشی : این بخش به دلیل اینکه شامل راهنمای تدریس سه کتاب فرهنگ و هنر دوره اول متوسطه است به سه قسمت تقسیم شده است : پایه هفتم، هشتم و نهم. هر پایه شامل فصل‌های مختلفی است و تمامی دروس از الگوی واحدی به شرح زیر تشکیل شده‌اند :

هدف : در این قسمت هدف کلی درس مورد نظر، بیان شده است.

انتظارات عملکردی : انتظاراتی که پس از تدریس این درس از دانش‌آموزان داریم؛ همان‌گونه که از نام آن پیداست، دانش‌آموزان پس از درس باید به مهارت جدیدی دست یابند.

شرح موضوع : با توجه به موضوع درس در این قسمت، مطالبی آورده شده که برای آگاهی معلم لازم است تا محتوای درس روشن و شفاف شود و دبیر به موضوع اشراف کامل پیدا کند و طرح آن در کلاس به صلاح‌دید معلم است.

فرایند تدریس : در این مرحله، روند اجرای گام به گام تدریس آورده شده است. در بیشتر موارد سعی شده است از روش‌های یاددهی – یادگیری تعاملی استفاده شود تا دانش‌آموزان خود به کشف مفاهیم دست پیدا کنند و به همین دلیل، تمریناتی پیش‌بینی شده است که با استفاده از آنها دانش‌آموزان با هدایت معلم به مفاهیم مورد نظر می‌رسند. اگر از لحاظ زمان‌بندی اجرای تک تک مراحل و تمرینات فرصت کافی نیست، می‌توان تمرینات مهم‌تر و کلیدی‌تر را انتخاب کرد.

نکته مهم : مباحثی در این کتاب هست که در کتاب دانش‌آموز نیامده است؛ به‌طور مثال عکاسی بی‌دوربین یا هنرهای نمایشی پایه هشتم؛ علت چیست؟

باتوجه به حضور چند ساله کتاب‌های فرهنگ و هنر در مدارس و تدریس آن، مشکلات این کتاب‌ها توسط شما دبیران نکته‌سنج به ما منتقل شده است. در حال حاضر به دلیل نقش محوری معلمان در کلاس و تغییر نیافتن کتاب دانش‌آموز، چاره را در ایجاد تغییرات در کتاب راهنمای معلم دیدیم. خواهشمندیم شما دبیران محترم تدریس خود را طبق کتاب راهنمای معلم انجام دهید تا اصلاحات لازم با آموزش شما در کلاس انجام شود. در این حالت آموزش‌ها به‌گونه‌ای صحیح انجام، و در اولین فرصت، تغییرات کتاب دانش‌آموز، اعمال می‌شود.

مباحث تجویزی و نیمه تجویزی در کتاب دانش‌آموز

بر اساس برنامه درس ملی (اصل ۱۱-۳- یکپارچگی و فراگیری)، که در آن به تنظیم برنامه‌ها با رعایت انعطاف‌پذیری، نسبت به نیازها و استعدادها، خاص هریک از گروه‌های دانش‌آموزان اشاره شده در کتاب فرهنگ و هنر دوره اول متوسطه، بخش‌های تجویزی یا اجباری و نیمه‌تجویزی یا اختیاری در نظر گرفته شده است.

همان طور که در جدول ۱-۱ ملاحظه می‌شود، بعضی از مباحث کتاب هفتم به صورت اجباری باید تدریس شود. در پایه هفتم از بین مباحث نقاشی و عکاسی در فصل هنرهای تجسمی، الزاماً یک مبحث به انتخاب دانش‌آموزان و صلاح‌دید معلم تدریس می‌شود. بین مباحث سفالگری و گلیم بافی نیز یک مبحث به صورت انتخابی، تدریس می‌شود. به این صورت دانش‌آموزان در پایه هفتم با هفت رشته هنری آشنا خواهند شد. در کتاب فرهنگ و هنر پایه هشتم هیچ فصلی اختیاری نیست و همه مباحث الزاماً تدریس می‌شود (توجه کنید در این کتاب هنرهای نمایشی به پایه هشتم اضافه شده است). در پایه نهم طبق جدول ۱-۱ بین مباحث گرافیک و عکاسی یکی انتخاب و تدریس، و در هنرهای سنتی بین هنرهای زیر لاک و سوزن‌دوزی‌های سنتی یک مبحث تدریس می‌شود.

جدول ۱-۱- دروس تجویزی و نیمه تجویزی

پایه	پایه هفتم	پایه هشتم	پایه نهم
فصل	هنرهای نمایشی هنرهای آوایی هنرهای سنتی	هنرهای تجسمی خوش‌نویسی	هنرهای تجسمی خوش‌نویسی
مبحث وضعیت تدریس	هنرهای نمایشی هنرهای آوایی گلیم بافی سفالگری طراحی سنتی خوش‌نویسی عکاسی نقاشی طراحی	خوش‌نویسی عکاسی تصویرسازی طراحی هنرهای نمایشی هنرهای آوایی گلیم بافی سفالگری طراحی سنتی خوش‌نویسی عکاسی نقاشی طراحی	هنرهای نمایشی هنرهای آوایی سوزن‌دوزی‌های سنتی هنرهای زیر لاک طراحی نقوش تزیینی خوش‌نویسی عکاسی گرافیک طراحی
اجباری	*	*	*
اختیاری	*	*	*

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود، دروسی که در قسمت اجباری ستاره دارد، الزاماً در کلاس تدریس می‌شود. بین دروس اختیاری هر فصل، یکی از آنها با توجه به علاقه دانش‌آموزان انتخاب و تدریس می‌گردد.

جایگاه حوزه فرهنگ و هنر در برنامه درس ملی

در سند برنامه درس ملی، که براساس مبانی نظری سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی تنظیم شده به حوزه فرهنگ و هنر به عنوان چهارمین حوزه تربیت و یادگیری پرداخته شده است. حوزه‌های تربیت و یادگیری، حدود محتوایی، روش‌ها، فرایندها و عناصر کلیدی یادگیری را روشن می‌سازد. همان‌گونه که در این سند اشاره شده است، فرهنگ، مهم‌ترین و غنی‌ترین منبع دستیابی به هویت است و از طریق جهت دادن به شیوه زندگی، امکان هویت‌یابی را به‌صورت فردی و جمعی فراهم می‌کند. فرهنگ شامل باورها و ارزش‌ها، تاریخ گذشته، مفاخر ملی، آداب و سنت‌ها، قوانین، آثار باستانی، هنر و ادبیات گذشته و معاصر است. حوزه یادگیری فرهنگ و هنر به درک معنا و روابط پدیده‌ها (آیه‌بینی و آیه‌خوانی)، زیبایی‌شناسی و قدرشناسی نسبت به نشانه‌های جمال الهی و زیبایی‌ها در پیشینه فرهنگی جامعه (نمادها، آداب و رسوم، ارزش‌ها، اسوه‌ها و اسطوره‌ها) و حفظ و تعالی آن ناظر است.

فرهنگ و هنر و نقش آن در تربیت از نظر برنامه درس ملی

با عنایت به اهمیت فرهنگ و هویت ملی و نقشی که این دو مقوله در استقلال، خودکفایی، عزت نفس و مقابله با از خود بیگانگی ایفا می‌کند، فرهنگ و هنر از کارآمدترین امکانات در زمینه تربیت به شمار می‌رود و از جمله موضوعاتی است که از فرهنگ اسلامی، ایرانی و انقلابی ما نشئت گرفته و در احراز هویت ملی اثرگذار است. هنر به عنوان تجلی باورهای جامعه از گونه‌های تمایز انسان با دیگر موجودات است و می‌تواند به عنوان یکی از بارزهای هویت و به ویژه هویت فرهنگی و معنوی، موجب رشد و ارتقای تمدن و فرهنگ جوامع مورد توجه قرار گیرد. تربیت فرهنگی و هنری سبب شناخت پیشینه فرهنگی و توانایی‌های فردی و توسعه ظرفیت‌های وجودی می‌شود. همچنین تربیت هنری می‌تواند موجبات کسب قسمتی از شایستگی‌های مورد نیاز انسان برای زندگی را فراهم آورد. استفاده از هنر و قالب‌های هنری مناسب‌ترین طریق بازنمایی تجربیات غنی از احساس و عواطف انسانی است. شناختی که در اثر آشنایی با هنرها و میراث فرهنگی ایجاد می‌شود، زمینه‌ساز حفظ، احیا و گسترش هنرهای ایرانی اسلامی، هویت بخشی به فرد و جامعه و مقابله با تهاجم فرهنگی است. مهم‌ترین کارکرد این حوزه را می‌توان دستیابی به سواد فرهنگی و هویت بخشی، ایجاد شوق و نشاط، درک و بیان احساسات و معانی و ابراز وجود به زبان هنر، پرورش حواس، ذوق زیباشناسی، قدرت تخیل، خلاقیت، قدرشناسی از زیبایی‌ها و میراث فرهنگی و در نهایت دستیابی به بصیرت فرهنگی عنوان کرد.

اهداف حوزه فرهنگ و هنر و تربیت هنری در نظام آموزش و پرورش کشور

قلمرو حوزه فرهنگ و هنر در برنامه درس ملی شامل درک افکار هنری، فرایندها و مهارت‌های هنری، ابزار هنری و میراث فرهنگی در دو عرصه عملی (تولید اثر بر پایه الفبا و قواعد ترکیب) و نظری (درک اثر بر پایه زیباشناسی، تاریخ فرهنگ و هنر، تجزیه و تحلیل و نقد آثار فرهنگی و هنری) است. رمزگشایی و رمزگذاری پدیده‌ها در قالب‌های هنری شامل دو فرایند کشف معنا (درک و دریافت اثر) و خلق معنا (تولید اثر) است. دستیابی به سواد فرهنگی و میان فرهنگی برای درک ارتباط فرهنگ‌ها، اقوام و ملیت‌ها در سطح ملی و جهانی و ارتباط خرده فرهنگ‌ها با فرهنگ معیار، تمایز فرهنگ مدرن و سنتی، بخشی از قلمرو محتوایی این حوزه یادگیری است. جهت‌گیری کلی این حوزه در سازماندهی محتوا و آموزش، «تربیت هنری» با تأکید بر دستیابی به بصیرت فرهنگی است. تربیت هنری زمینه درک زیبایی‌ها و نظم هستی را فراهم می‌کند که یکی از راه‌های شناخت خداوند و قدرشناسی نسبت به زیبایی‌ها و خالق آنهاست. سازماندهی فعالیت‌ها در قالب رویکرد تربیت هنری موجب درک زیبایی‌های طبیعت، محیط زندگی و آثار فرهنگی هنری، تقویت حواس، تخیل، تفکر، توان درک معانی آشکار و پنهان و غنا بخشیدن به ادراک حسی و عاطفی می‌شود.

جدول ۱-۲- جایگاه درس فرهنگ و هنر در جدول برنامه درسی

نام درس	پایه	زمان اختصاص داده شده در هفته	ارزشیابی	ثبت ارزشیابی در کارنامه
فرهنگ و هنر	هفتم	۲ ساعت در هفته	فرایند محور- ارزیابی عملکردی	کمی (ثبت نمره در نوبت اول و دوم در کارنامه)
فرهنگ و هنر	هشتم	۲ ساعت در هفته	فرایند محور- ارزیابی عملکردی	کمی (ثبت نمره در نوبت اول و دوم در کارنامه)
فرهنگ و هنر	نهم	۲ ساعت در هفته	فرایند محور- ارزیابی عملکردی	کمی (ثبت نمره در نوبت اول و دوم در کارنامه)

جایگزینی دروس دیگر به جای درس فرهنگ و هنر در مدارس، خلاف برنامه درسی ملی است و حتماً در همه مدارس، ۹۰ دقیقه در هفته باید به این درس اختصاص داده شود

رویکرد حوزه فرهنگ و هنر

الف) رویکرد اصلی تربیت هنری موضوع محور

ب) رویکرد مکمل دریافت احساس و معنا

الف) رویکرد تربیت هنری موضوع محور در مقایسه با رویکردهای دیگر، جامعیت بیشتری دارد. این رویکرد، ضمن برخورداری از سه قلمرو معرفتی تولید هنر، تاریخ هنر و زیبایی شناسی، که فصل مشترک سه رویکرد مطرح در ساحت زیبایی شناختی و هنری شمرده می شود، شامل قلمرو معرفتی نقد هنر نیز هست که وجه تمایز این رویکرد نسبت به رویکردهای دیگر به شمار می آید.

ب) رویکرد دریافت احساس و معنا شامل دو فرایند خلق معنا و کشف معناست؛ به عبارت دیگر، خلق هنر، نوعی رمزگذاری یا رمزگردانی و درک و دریافت هنر، نوعی رمزگشایی است.

خلق معنا یا رمزگذاری، خاص هنرمند و کشف معنا یا رمزگشایی به افراد عادی و غیراهل فن مختص است؛ مشروط به اینکه ادراک زیبایی شناسی آنها پرورش یافته باشد. از این رو هدف تربیت هنری، نه پرورش هنرمند حرفه ای، که پرورش ادراک زیبایی شناسی در همه فراگیران است؛ لذا لازم است در کنار رویکرد تربیت هنری موضوع محور به رویکرد ادراکی دریافت احساس و معنا هم توجه شود و این دو رویکرد مبنای سیاست گذاری، تصمیم گیری و برنامه ریزی واقع شود.

تدریس موفق و عوامل مؤثر بر آن

■ تدریس موفق چگونه است؟

■ آیا تدریس خلاق، لزوماً به امکانات خاصی نیاز دارد؟

■ چگونه می توان در کلاس درس، پیوسته شور و اشتیاق به دانستن را حفظ کرد؟

■ آیا استفاده از روش های تدریس تعاملی برای بهینه سازی تدریس الزامی است؟

■ آیا تدریس من به عنوان معلم، مطلوب است؟

حتماً شما هم، تاکنون سؤالاتی مشابه را از خود پرسیده اید و گاهی برای یافتن جواب از دانش آموزان خود در این باره نظرسنجی، و در برخی موارد، طراحی آموزشی خود را تصحیح کرده اید. در هر صورت عملکرد شما بسیار ارزنده است؛ زیرا شما به طراحی آموزشی خود اندیشیده و آن را بازنگری کرده اید. از ارکان مهم آموزش، همان طور که می دانید غیر از طراحی آموزشی موفق که به آن خواهیم پرداخت، دانش آموزان پرنشاط و با انگیزه هستند.

مسئلاً، وجود دانش آموزان بی انگیزه در کلاس شما هم، مشکل دیگری است که فکر و طراحی آموزشی

شما را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و باعث می‌شود که بارها این سؤال را از خود بپرسید که با چه روشی می‌توان دانش‌آموزانی پر شور و شوق و با انگیزه در کلاس داشت.

به اختصار به شش روش ساده و در دسترس (بدون نیاز به تجهیزات خاص) می‌پردازیم:

۱ یکی از راه‌های ایجاد انگیزه، به وجود آوردن تنوع در چیدمان کلاس است. همان‌گونه که تغییر چیدمان وسایل منزل در ساکنان، شور و شوق ایجاد می‌کند، چیدمان خاص کلاس، بسته به نوع مبحث تدریس (در صورت امکان) در دانش‌آموزان نیز انگیزه ایجاد خواهد کرد. (هر چند مدتی از وقت کلاس را بگیرد، بهره‌وری و نشاط را افزایش می‌دهد).

۲ تغییر محیط کلاس از فضای بسته به باز و یا از کلاس درس به نمازخانه و یا حتی جابه‌جایی با کلاس مجاور

۳ برای ارائه درس تجهیزاتی به همراه خود داشته باشید؛ وسایلی که در یک اجرای هیجان‌انگیز به شما کمک کند.

۴ تا آنجا که امکان دارد، درس را به صورت معما مطرح کنید که جواب آن با مباحث درس آن روز مرتبط باشد.

۵ سؤال‌هایی درباره درس مطرح کنید و از دانش‌آموزان بخواهید، گروهی به آنها جواب بدهند.

۶ از انواع روش‌های یاددهی و یادگیری تعاملی با توجه به نوع درس استفاده کنید.

(در این کتاب سعی کرده‌ایم با توجه به موارد بیان شده، فرایندهای تدریس هر درس را طراحی کنیم تا به نشاط، ایجاد انگیزه و اکتشاف مفاهیم توسط دانش‌آموزان کمک کند.)

بهترین روش تدریس

مهم‌ترین مسئله بعد از هر روز کاری برای معلم، تحلیل و بررسی طراحی آموزشی خود و میزان موفقیت آن در کلاس است؛ زیرا به این ترتیب گامی در جهت تحول در کلاس درس برمی‌دارد. بارها به عنوان یک معلم این سؤال را از خود پرسیده‌ایم که بهترین روش تدریس چیست و به معلمان موفق‌اندیشیده‌ایم که کار آنها را به گونه‌ای دیده‌ایم. در طراحی آموزشی این معلمان چه ویژگی‌های خاصی به چشم می‌خورد؟ معیارهای زیادی برای طراحی آموزشی خوب وجود دارد، به طور مثال وجود خلاقیت، سادگی، ایجاز، انعطاف‌پذیری؛ مشارکت دانش‌آموزان در فرایند آموزشی، مرتبط ساختن مباحث درس با زندگی، به کارگیری حواس چندگانه دانش‌آموزان و استفاده از روش‌های یاددهی و یادگیری تعاملی با چاشنی خلاقیت، نتایج سودمندی به همراه دارد.

نگاهی به روش‌های فعال یاددهی – یادگیری با مثال‌هایی از درس هنر

معلم در برابر تحقق یا عدم تحقق یادگیری باید احساس مسئولیت کند و پاسخگو باشد (مهر محمدی، ۱۳۸۶، ۱۸).

روش‌های فعال یاددهی و یادگیری در آموزش برای معلم همانند ابزارهایی در دستان جراح حاذق است. هر چه ابزارها کامل‌تر، کار موفق‌تر، دقیق و ساده‌تر خواهد بود؛ اما نکته مهم این است که فقط جمع‌آوری ابزار کافی نیست. استفاده صحیح، بجا و به اندازه هم، مهم است. به‌طور خلاصه استفاده از روش‌های فعال یاددهی و یادگیری و یا آشنایی با رویکردهای آن به تنهایی برای داشتن تدریس کاملاً موفق، کافی نیست. احاطه بر اینکه کدام روش در چه نوعی از محتوا، نتیجه بهتری خواهد داشت، بسیار مهم است. بهترین معلم، کسی است که دارای قابلیت خلق روش‌های تازه است و بهترین روش‌ها، روشی خاص نیست؛ بلکه هنر است (روش به عمل هنرمندانه متکی است). هر معلمی باید تلاش کند در خود، قابلیت کشف روش‌های جدید را بیروناند (دال، ۱۹۸۷)؛ (مهر محمدی، ۱۳۸۶، ۳۴).

در زیر روش‌های فعال یاددهی – یادگیری با ارائه مثال‌ها و توضیحاتی کاربردی در تدریس، ارائه می‌شود. شرح روش برگرفته از نگاهی به روش‌های فعال، کمیسیون کیفیت بخشی به یاددهی – یادگیری دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی است که با اضافه کردن مصداق‌هایی از تدریس مفاهیم همین کتاب برای تفهیم بهتر روش و کمک به نیازهای دبیران آورده شده است.

روش دریافت مفهوم

در این روش، مفاهیم و تعاریف به‌طور مستقیم در اختیار دانش‌آموز قرار نمی‌گیرد؛ بلکه ابتدا مثال‌ها و نمونه‌ها ارائه می‌شود و سپس دانش‌آموزان ویژگی مفهوم و تعریف آن را به دست می‌آورند. این روش، فرصت تحلیل فکر و رشد شیوه‌های مؤثر تفکر را برای دانش‌آموزان فراهم می‌سازد. هرگاه معلم نمونه‌هایی را به دانش‌آموزان ارائه، و سپس با راهنمایی، آنها را به مفهوم، هدایت کند، نتیجه یادگیری، در ذهن فرد ماندگارتر خواهد بود. این روش در مقایسه با حالتی که ابتدا تعریف مفهوم و سپس نمونه‌ها و مثال‌ها به فراگیر ارائه شود، بسیار مؤثرتر خواهد بود.

مراحل تدریس

- ۱ عرضه نمونه‌ها
- ۲ دستیابی به مفهوم
- ۳ بررسی فرایند تفکر

مثال : پایه هفتم، هنرهای نمایشی، درس دوم آشنایی با نقالی، ص ۱۵۳ همین کتاب
گام اول : معلم در اولین مرحله، جدولی را پای تخته رسم می کند و برای دانش آموزان توضیح می دهد، آنچه به درس امروز مربوط است، زیر ستون بلی قرار دارد و آنچه مد نظر نیست، زیر ستون خیر وجود دارد. با استفاده از اطلاعات جدول حدس بزنید امروز در مورد چه مبحثی از نمایش، می خواهیم صحبت کنیم.

بلی	خیر
داستان	بدون کلام
بیان	عروسکی
حرکات دست	دکور
میراث فرهنگی	نورپردازی

گام دوم : دانش آموزان شروع به حدس زدن می کنند تا به نتیجه صحیح برسند؛ سپس باید، از دانش آموزان سؤال شود چطور به این نتیجه رسیدید. در ابتدا به چه چیزی فکر می کردید؟ پس از بررسی جریان فکری دانش آموزان و فرضیه ها، می توان به ادامه مراحل تدریس پرداخت.

روش بارش فکری

این روش نوعی همکاری گروهی در حل مسئله است. به نظر پژوهشگران، روش بارش فکری به پرورش مهارت های حل مسئله دانش آموزان کمک مؤثری می کند و آموزش از این طریق باعث پرورش حل خلاق مسئله در آنان می شود. اسبورن مبدع روش بارش فکری عقیده دارد در صورتی که قواعد و مقررات مشخصی برای جلسات بارش فکری در نظر گرفته و رعایت شود، این روش بسیار کارآمدتر خواهد شد. چهار قاعده اساسی بارش فکری :

۱ **انتقاد، ممنوع :** این مهم ترین قاعده است. با توجه به اینکه در جریان بارش فکری افراد اندیشه های غلط یا صحیح خود را ارائه می کنند، هر گونه انتقاد یا اعتراض، روند فعالیت را کند می کند و فکر آنان را به جای تفکر در مورد موضوع مورد نظر به سوی انتقاد و حتی واکنش در مقابل انتقاد سوق می دهد و چه بسا به مشاجره منتهی شود (منوچهر فضلی / راهنمای عملی روش مشارکتی/ ص ۷۶).

۲ **تمامی اظهار نظر ها مورد قبول است،** این قاعده برای جرئت بخشیدن به پیشنهاد های شرکت کنندگان است.

۳ **جمع آوری بیشترین نظریات.** هر چه تعداد نظریات بیشتر باشد، احتمال وجود موفقیت برای رسیدن به حل مسئله بیشتر است.

۴ بهبود پیشنهادهای قبلی : در این روش فرد می‌تواند در ادامه بحث، پیشنهاد اولیه خود را بهبود دهد. مثال : خوش‌نویسی پایه هفتم معرفی ابزار خوش‌نویسی، ص ۸۴ همین کتاب گام اول : معلم قوانین را به دانش‌آموزان متذکر می‌شود و سپس از آنان می‌خواهد تا با همفکری در گروه به سؤال پاسخ دهند.

■ از چه روش‌هایی می‌توان ابزاری شبیه قلم نی تهیه کرد که برای نوشتن مناسب باشد؟ گام دوم : نتیجه همفکری دانش‌آموزان روی تابلو نوشته می‌شود. نظرها اصلاح و بهبود می‌یابد و به آنها پیشنهاد می‌شود که سعی کنند، ابزاری شبیه قلم نی بسازند و به کلاس بیاورند.

روش پیش‌سازمان‌دهنده

در این روش مطالب درسی به‌طور مستقیم هدف قرار می‌گیرد و یادگیرنده، مطالب جدید را به مطالبی مرتبط می‌کند که قبلاً آموخته است؛ بدین صورت یادگیری معنادار خواهد شد. اگر چنین یادگیری خوب انجام گیرد، پردازش فعال اطلاعات را بهتر می‌سازد. مراحل تدریس پیش‌سازمان‌دهنده :

■ پیش‌سازمان‌دهنده، محتوای درس را به‌صورت سخنرانی، بحث، فیلم و... ارائه می‌کند.

■ تعاریف دقیق را بیان می‌نماید.

■ مثال‌هایی برای تفهیم درس می‌آورد.

دانش‌آموز به مطالب توجه، و بین دانش قبلی و جدید خود ارتباط برقرار می‌کند. مثال : هنرهای آوایی پایه هفتم وزن - ص ۱۳۴، درس اول، همین کتاب ابتدا با ترکیب «ای ساربان» توسط معلم روی میز ضربه زده شود. بهتر است ابتدا این عبارت چند بار بدون ضربه خوانده، و سپس همراه با نواختن ضربه به میز خوانده شود. در مرحله سوم ضربه زدن بدون گفتن عبارت ادامه یابد. در اینجا توضیح داده می‌شود، مجموع «ای ساربان» یک الگوی وزنی است که مدام تکرار، و چهار ضربه‌ای که (برای هر هجا) به میز زده می‌شود، هر کدام یک ضرب است.

روش تدریس اعضای گروه (روش جورچین)

یادگیری از طریق همیاری، اساس این نوع از تدریس است. پژوهشگران بر این باورند که یادگیری فرایندی اجتماعی است و فعالیت‌های یادگیری برای رسیدن به مرحله تولید اندیشه و اطلاعات، حیاتی است. در این الگو دانش‌آموزان درگیر یادگیری خواهند شد. این روش بر دو فرضیه استوار است.

■ هریک از شرکت‌کنندگان قسمت متفاوتی از موضوع درس را می‌خواند که قرار است همه یاد بگیرند.

■ هر دانش‌آموز در گروه هم به عنوان معلم درس می‌دهد؛ هم به عنوان دانش‌آموز یاد می‌گیرد.

معلم پس از این مراحل، توضیحات ضروری و تکمیلی را ارائه می‌کند.

مراحل اجرای روش تدریس اعضای گروه :

۱. آمادگی فردی

۲. کار گروهی

۳. آزمون

۴. نقد و بررسی

۵. جمع بندی

مثال : تدریس درس گرافیک پایه نهم صفحه ۴۲، کتاب دانش آموز

گام اول : دانش آموزان به گروه های سه نفره تقسیم می شوند.

گام دوم : معلم به هر دانش آموز در هر گروه، یک شماره از یک تا سه می دهد.

گام سوم : از شماره های یک هر گروه می خواهد تا در درس دوم «اعلان» از ص ۴۲ تا ۴۵ را مطالعه کنند. از شماره های دو می خواهد تا هرچه مطلب درباره صفحه آرای ۴۶-۴۷ هست، مطالعه کنند و از شماره های سه هر گروه می خواهد تا در مورد طراحی جلد مطالعه کنند، ص ۴۸.

گام چهارم : معلم از شماره های مشترک در کلاس می خواهد تا یک گروه تشکیل دهند مثلاً شماره های یک در یک گروه، دو در یک گروه و به همین ترتیب

گام پنجم : سپس پس از بحث و مبادله اطلاعات در گروه، مبحث خود را برای کلاس شرح دهند به طور مثال : شماره های یک مبحث «اعلان» را برای کلاس مشترکاً توضیح می دهند.

گام ششم : معلم مطالب را کامل و جمع بندی می نماید.

۵- روش حل مسئله

هرگاه دانش آموز با موقعیتی روبه رو شود که نتواند با استفاده از اطلاعات و مهارت های خود سریعاً به آن پاسخ دهد، می گویند با مسئله ای روبه رو شده است. مسئله را نمی توان با اولین پاسخی که به ذهن می رسد، حل کرد. حل کردن مسئله مستلزم تفکر، جست و جو و کشف مناسب ترین راه حل برای آن است. یادگیری از این طریق، دانش آموزان را به ارائه راه حل ها و فرضیه سازی ترغیب، و سپس به آنها کمک می کند تا یافته های خود را تجزیه و تحلیل و درباره رد یا قبول فرضیه ها تصمیم گیری کنند. مزیت مهم این روش، پرورش نظریه پردازی در دانش آموزان است.

نکات :

■ بهتر است مسائل از محتوای کتاب انتخاب شود و آن را با زندگی روزانه دانش آموز ارتباط داد.

■ ذهن دانش آموزان را با سؤالات تفکر برانگیز به چالش انداخت.

■ دانش آموزان را تشویق کرد برای حل مسئله روش های گوناگون را بررسی کنند (حتی راه حل های

غیر معمول).

مثال : پایه هشتم طراحی درس چهارم تزیینات در معماری، ص ۳۰ کتاب دانش آموز و ص ۱۷۶ همین کتاب **گام اول :** ابتدا از گروه ها خواسته شود در دو کادر جدا و یک اندازه با استفاده از شکل های هندسی یکسان، (به طور مثال مربع، مثلث، دایره) یک ترکیب متقارن و یک ترکیب غیر متقارن بسازند به طوری که هر دو ترکیب بندی، یکپارچه و منسجم به نظر آید. (از هر شکل دو عدد بریده شود)

بهتر است اندازه شکل های هندسی بریده شده، توسط دبیر تعیین شود تا مقایسه و تحلیل کارها برای دانش آموزان راحت تر صورت گیرد.

گام دوم : کارها در کلاس به نمایش گذاشته شود و هر گروه با مشورت و همفکری، بهترین ترکیب متقارن و غیر متقارن را با ذکر دلیل انتخاب و تحلیل کنند. (طرح پرسش های زیر به هدایت بحث برای رسیدن به اهداف کمک می کند) :

■ فرینه بودن چه ویژگی هایی را به کار می بخشد؟

■ تعادل چیست ؟

■ آیا ترکیب بندی های غیر فرینه می تواند متعادل باشد؟

■ تعادل به چند روش به دست می آید؟

گام سوم : سؤالاتی از سوی معلم مطرح می شود : آیا طرح شما تقارن دارد؟ کار شما در کدام دسته از تقارن ها قرار دارد؟ از نمونه های تقارن در طبیعت مثال بزنید؟

گام چهارم : از گروه ها خواسته می شود با استفاده از وسایل در دسترس یک حجم متعادل غیر متقارن بسازند (خلال دندان، ماکارونی، سیم، چوب، مقوا، فوم؛ خمیر بازی، خمیر آرد، پاستیل خوراکی، میوه، سنگ و مانند آن).

روش تدریس مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT

این روش به بهره گیری از فناوری های روز برای تدریس ابلاغ می شود و فقط به رایانه ختم نمی شود. با توجه به پیشرفت فناوری و علاقه روزافزون دانش آموزان نسبت به استفاده از این ابزار، این یک روش بسیار مفید می تواند باشد و در صورت مجهز بودن فضای آموزشی، کلاس پویاتری خواهید داشت. در انتخاب فناوری مناسب بهتراست به دو نکته توجه شود :

۱ کیفیت فناوری سودمند و اثر بخش بودن آن

۲ امکان کاربرد آن در موقعیت های خاص آموزشی

مراحل تدریس

■ **ایجاد انگیزه :** ابتدا معلم برای ایجاد انگیزه در دانش آموزان، فیلم، آزمایش، تصاویر و تجهیزات کمک آموزشی مختلف را به نمایش می گذارد.

■ کاوش و جست‌وجو: دربارهٔ ابهاماتِ مطالبی که آموختند در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی به جست‌وجو بپردازند.

■ تجزیه و تحلیل: در این مرحله نتایج جست‌وجوی خود را تجزیه و تحلیل می‌کنند و درمورد آن توضیح می‌دهند.

مثال: پایه نهم بخش سوم هنرهای سنتی فصل سوم سوزن‌دوزی‌های سنتی ایران، ص ۱۳۶ کتاب دانش‌آموز، ص ۳۰۸ همین کتاب

گام اول: معلم یک پارچه سوزن دوزی شده سنتی و بومی منطقهٔ خود را به کلاس می‌آورد و نظر دانش‌آموزان را درباره آن می‌خواهد.

آیا به نظر شما این پارچه سوزن دوزی شده زیباست؟ به چه علت؟

پارچه از نظر رنگ و جنس چه ویژگی‌هایی دارد؟ به چه دلیل؟

به نظر شما در شهرهای دیگر نیز سوزن دوزی‌های خاصی وجود دارد؟

گام دوم: معلم براساس تعداد گروه‌هایی که در کلاس هست، مناطق ایران را به مناطق شمال، جنوب، شرق، غرب، مرکزی، شمال غربی و شمال شرقی ... تقسیم می‌کند. هر گروه، تعدادی شهر مربوط به منطقه گروه خود را جست‌وجو می‌کند.

گام سوم: برحسب شهرها شروع به تحقیق در مورد سوزن‌دوزی هر شهر نموده و در جدولی مانند نمونه، مشخصات را کامل می‌کند.

جدول ۳-۱

نام استان (شهر)	نام سوزن‌دوزی‌های رایج در منطقه	جنس پارچه و نخ	طرح	رنگ	کاربرد	تصویر نمونه
هرمزگان بندرعباس (میناب)	گلابتون دوزی	نخ‌هایی دارای روکش فلزی زرد یا سفید، پارچه معمولاً از جنس کرب ناز و شالمز یا پلی استر	طرح‌های هندسی شکسته و طرح‌های گردان، گل و بته	پارچه سبز، مشکی، زرد، آبی، فیروزه‌ای و نارنجی نخ‌هایی دارای روکش فلزی زرد یا سفید	شلوارهای زنانه با دمبای زری دوزی شده مرسوم است. همچنین پیراهن‌های زنانه با سرآستین و پیش سینه و دور یقه گلابتون دوزی	
	خوس دوزی

گام چهارم : کارها توسط گروه به کلاس ارائه می شود.

گام پنجم : در صورت امکان از طریق فیلم های ویدئویی موجود در اینترنت، دعوت از استادکاران محلی یا توسط معلم به آموزش دواخت مبادرت شود.

روش تدریس مبتنی بر ساخت گرای ۵E

این روش تدریس براساس انرژی، تعامل و همفکری دانش آموزان بنا نهاده شده است. یادگیری به این شیوه، دانش آموزان را به خواندن، نوشتن، پژوهش، تجزیه و تحلیل، تفکر و محاسبه، مراجعه به منابع مختلف و اطلاعات گذشته و حال وادار می کند. یادگیری به شیوه ۵E به فرد انگیزه بیشتری برای آموختن می دهد.

دراین روش معمولاً دانش آموزان در گروه های کوچک به یاری هم به یادگیری موضوع مورد نظر می پردازند. این الگو در پنج مرحله اجرا می شود :

- ۱ انگیزش : طرح یک فعالیت از سوی معلم مانند طرح معما یا سؤال یا داستان تفکر برانگیز
 - ۲ جست و جویی : دانش آموزان از طریق گروه به کاوش می پردازند.
 - ۳ تشریح : دانش آموزان برای کارهای خود توضیح منطقی ارائه می کنند.
 - ۴ گسترش : معلم به دانش آموزان راه جمع آوری اطلاعات بیشتر را نشان می دهد.
 - ۵ ارزشیابی : ارزشیابی از لحظات اول کلاس شروع می شود و تا آخر ادامه می یابد.
- مثال : در صفحه ۱۹۲ همین کتاب

روش تفکر استقرایی

روش تفکر استقرایی برای تکوین مفهوم و آموزش همزمان مفاهیم تدوین شده است. این روش برای کمک به رشد تفکر استقرایی (منطقی) ذهنی به خصوص توان طبقه بندی بسیار سودمند است. مهم ترین کاربرد این الگو بهبود ظرفیت تفکر است و دانش آموزان را به کسب و پرورش اطلاعات بسیاری در درون ذهن خود وادار می دارد.

مراحل تدریس

مرحله اول : تکوین مفهوم

- ۱ برشماری و فهرست کردن مطالب
- ۲ گروه بندی براساس ویژگی های مشترک
- ۳ عنوان دهی و طبقه بندی

مرحله دوم : تشخیص و تعیین جنبه های شاخص

- ۴ کشف روابط و استنتاج

مرحله سوم : کاربرد اصول

- ۵ پیشگویی نتایج، توضیح پدیده های جدید و فرضیه سازی

۶ توضیح یا پشتیبانی از فرضیه‌ها

۷ تصدیق پیشگویی

مثال : پایه هشتم تدریس خط شکسته نستعلیق به روش تفکر استقرایی، ص ۲۱۰ همین کتاب
گام اول : برای آسانی یادگیری و امکان تدریس در کلاس‌های پرجمعیت، استفاده از کاغذ شفاف (پوستی) توصیه می‌شود. در ابتدا از دانش‌آموزان خواسته شود تا با استفاده از کاغذ شفاف، حروف و کلمه‌های کلیدی (کلمه کلیدی به کلماتی گفته می‌شود که شکل آن در ساختار بقیه کلمات تکرار می‌شود) را با کپی کردن بیاموزند و به مقایسه و تحلیل نوشته خود بپردازند. (لازم است از دانش‌آموزان خواسته شود برای ارزشیابی آموخته‌هایشان، آنچه را تمرین کرده‌اند روی کاغذ شفاف بنویسند و روی الگوی استاندارد قرار دهند و میزان درست نوشتن آن را بسنجند. این کار باعث می‌شود که در کلاس‌های پرجمعیت کمتر از معلم، راهنمایی بخواهند.)

گام دوم : در این مرحله دانش‌آموز هم شکل‌های حروف و کلمه‌های کلیدی را پیدا، و دسته‌بندی می‌کند (مانند گام دوم خوش‌نویسی پایه هفتم).

هم‌شکل‌های حرف «ر» : «ز» و «ژ»

هم‌شکل‌های حرف «ب» : «پ»، «ت» و «ث»

هم‌شکل‌های کلمه «بیا» : «ثنا»، «نیا»، «تیا»، «بنا»، «نبا»، «پبا»، «بتا»

جدول ۱-۴ طبقه‌بندی اطلاعات به روش استقرایی

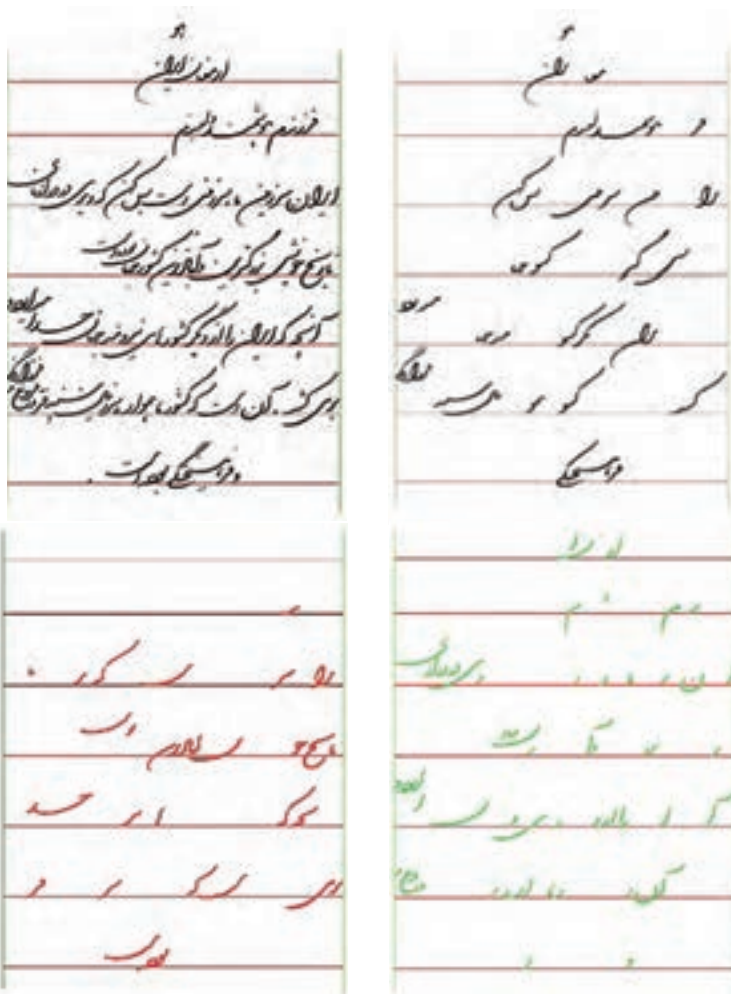
حروف کلیدی و کلمات کلیدی	هم‌شکل‌های حرف	هم‌شکل‌های حرف	هم‌شکل‌های کلمه «بیا»
هم‌شکل‌های حروف و کلمه‌های کلیدی	«ز» و «ژ»	«پ»، «ت» و «ث»	«ثنا»، «نیا»، «تیا»، «بنا»، «نبا»، «پبا»، «بتا»
مثال

پیدا کردن هم‌شکل‌ها به این دلیل مهم است که دانش‌آموزان در خوش‌نویسی کلمه‌های جدید، شکل کلمه را زودتر به یاد می‌آورند و یاد می‌گیرند که یکی از دلیل هماهنگی نوشته‌ها وجود کلی‌های هم‌شکل است.
گام سوم : دانش‌آموز، کاربرد کلمه‌های کلیدی یا حروف را در ترکیب کلمات دیگر بررسی می‌کند. کلمه‌های کلیدی در نوشتن بعضی از کلمه‌ها بدون هیچ‌گونه تغییری وجود دارد و فقط در کنار حروف و کلمه‌های دیگر قرار می‌گیرد؛ مانند کلمه کلیدی «بیا» که در کلمه‌های «انبار»، «بیات» و «نیاز» آمده است.
 در برخی از کلمه‌ها (کلمه‌های ترکیبی) کلمه‌های کلیدی به حروف یا کلمات کلیدی دیگر وصل می‌شود؛

مانند «بیا» در کلمه‌های «نیک» و «یکتا»

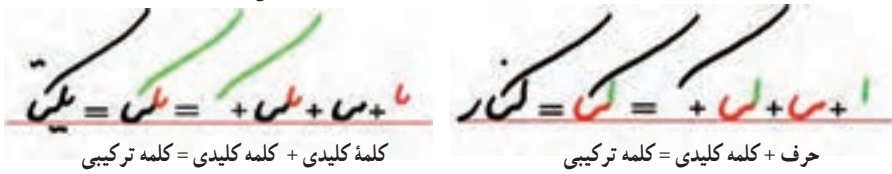
در این مرحله از دانش‌آموزان خواسته می‌شود که از یک یا چند متن، که به خط شکسته نستعلیق تحریری نوشته شده است، کلمات کلیدی را بررسی کنند و برای هر کلمه دست کم ده مثال بیاورند (نمونه متن در پایان همین فصل آمده است).

گام چهارم: دانش‌آموز یک متن را در سه قسمت جدا (حروف، کلمه‌های کلیدی و کلمه‌های ترکیبی) دسته‌بندی و یادداشت می‌کند (مانند گام چهارم خوش‌نویسی پایه هفتم).

گام پنجم: دانش‌آموز تلاش می‌کند ساختار کلمه‌های ترکیبی را تشخیص دهد و خوش‌نویسی آنها را یاد بگیرد.

ساختار کلمه‌های ترکیبی

نکته: هر چقدر شناخت کلمه‌های کلیدی و حروف، که در گام اول آمده است، درست‌تر انجام شود، شناخت و بررسی کلمه‌های ترکیبی راحت‌تر صورت می‌گیرد.

دانش‌آموز در این مرحله کلمه‌ای را تجزیه، و در دفتر دسته‌بندی می‌کند.

گام ششم: دانش‌آموزان با مطرح کردن چند سؤال، تشویق شوند تا با همفکری گروه، قانون‌های خط تحریری را استخراج کنند.

■ ارتفاع حروف و کلمه‌ها نسبت به خط زمینه چه تفاوتی باهم دارد؟ (متوجه کردن دانش‌آموزان به شیب کلمه‌ها)

■ آخرین حرف یا کلمه سطر نسبت به جای اصلی آن چه تغییری می‌کند؟

■ حروف از نظر قرار گرفتن نسبت به خط زمینه به چند دسته تقسیم می‌شوند؟

■ در هر جمله به صورت متوسط چند کلمه کشیده نوشته می‌شود؟

تلاش دانش‌آموزان برای پاسخ به این سؤال‌ها و راهنمایی معلم، آنها را با قوانین کلی خوش‌نویسی آشنا می‌کند. در این مرحله قوانین کلی خط شکسته نستعلیق تحریری توسط گروه نوشته می‌شود و هر فرد به طور جداگانه در پوشه کار خود قرار می‌دهد.

گام هفتم: دانش‌آموز متنی را که اندازه حروف آن شکسته نستعلیق نیست با خط شکسته نستعلیق تحریری خوش‌نویسی کند. (خوش‌نویسی بدون الگو)

روش کاوشگری

روش کاوشگری بر این اصل مبتنی است که یادگیرنده، مستقل بار بیاید. کاربرد این روش، مستلزم فعالیت به صورت کاوشگری علمی است. در این روش به فراگیران، مسیر مناسبی برای پدید آمدن نظم ذهنی و مهارت

لازم برای سؤال کردن تعاملی و پاسخ‌گویی به سؤال‌هایشان ارائه می‌شود، و معلم و دانش‌آموز به راحتی با یکدیگر همکاری می‌کنند. کاوشگری را معلم می‌تواند به صورت هدایت شده کنترل کند.

مراحل تدریس

مرحله اول برهم زدن تعادل

مرحله دوم پرسشگری

مرحله سوم فرضیه‌سازی

مرحله چهارم آزمایشگری

مرحله پنجم تحلیل و نتیجه‌گیری

مثال: پایه هشتم درس سوم طراحی بناهای معماری، ص ۱۷۰ همین کتاب (برای شروع درس)
گام اول: معلم با خود وسیله ساده‌ای را سر کلاس می‌آورد. یک جعبه مکعب شکل که در وسط آن یک لوله بلند دستمال کاغذی تعبیه شده است. معلم با یک پنکته کوچک، جریان باد را درون مکعب که پنجره‌هایی در آن ایجاد شده است و منتقل می‌کند، (این عمل با سشوار هم ممکن است یا فوت کردن درون لوله). از بچه‌ها می‌خواهد دست خود را جلوی پنجره‌ها بگیرند.

گام دوم: از آنها می‌خواهد سؤالاتی را مطرح کنند که با بله و خیر پاسخ داده می‌شود، و درباره مبحث درس و اتفاقی که می‌افتد، توضیح دهند.

گام سوم: این آزمایش در مورد خانه‌ها در اقلیم شمال کشور است؟ خیر

این آزمایش در مورد معماری در مناطق گرمسیر است؟ بله

گام چهارم: دانش‌آموزان در مورد مطلب، فرضیه‌سازی، و طریقه کار را تشریح، و راهکارهای جدید برای بهینه‌سازی ارائه می‌کنند.

گام پنجم: نتیجه کار خود را به کلاس ارائه می‌کنند و راهکارها توسط دانش‌آموزان با هدایت معلم نقد می‌شود.

روش تدریس واحد کار

این روش برای استفاده از فعالیت دانش‌آموزان، مشارکت در تدریس و پرهیز از سخنرانی مناسب به نظر می‌آید. در کتاب روش تدریس، آقازاده چنین بیان می‌کند که، مهم‌ترین نقش معلم در اجرای این روش تدریس، همراهی و هدایت دانش‌آموزان برای دستیابی به هدف است. خلاصه معیارهای این روش در زیر بیان می‌شود.

۱ در واحد کار تمرکز بر فعالیت‌های اصلی و واقعی معطوف باشد.

۲ مدت زمان انجام کار سنجیده شود و وقت لازم تخصیص داده شود.

۳ مواد آموزشی تجهیزات لازم در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد.

مراحل اجرای روش تدریس

- انتخاب واحد کار : با توجه به هدف درس انتخاب می‌گردد.
- ارائه واحد کار : معلم توضیحات خود را در مورد نحوه کار به صورت فردی و گروهی ارائه می‌دهد.
- هدایت : در این مرحله معلم به هدایت دانش‌آموزان می‌پردازد.
- ارزشیابی : در این قسمت معلم به ارزشیابی چند کار به طور اتفاقی می‌پردازد، اما در رشته هنر لازم است معلم با قرار دادن آثار در معرض نمایش و تحلیل کارها با کمک دانش‌آموزان به ارزشیابی بپردازد.
- نکته : باید توجه داشت اغلب کارهای عملی در کلاس هنر با همین روش و یا تلفیق این روش با بقیه روش‌ها صورت می‌پذیرد.
- مثال : یک درس را با توجه به روش واحد کار با تلفیق روش‌های دیگر طراحی کنید.

دیگر روش‌های تعاملی تدریس

از دیگر روش‌های تعاملی تدریس مانند روش مسابقه، باهم آموزی، ایفای نقش، روش مبتنی بر بازی و...، در دروس مختلف استفاده گردیده است که در گام‌های تدریس هر درس می‌توان مشاهده نمود.

ارزشیابی

تعریف : ارزشیابی فرایند، از نظر دنیل استافل بیم وسیله‌ای است برای ثبت وقایع هنگام اجرای فعالیت‌ها و یا به عبارتی تعیین کردن، به دست آوردن و فراهم کردن اطلاعات مفید برای قضاوت در تصمیم‌گیری.

ارزشیابی یکی از ارکان مهم در برنامه درسی است. هدف ارزشیابی در درس هنر این موارد است :

- اطلاع از میزان آگاهی و آمادگی دانش‌آموزان برای شروع آموزش مطالب جدید
- شناخت نقاط ضعف و قوت و اثربخشی تدریس و تصحیح و بهبود فرایند آموزش
- میزان تحقق اهداف آموزشی
- تثبیت آموخته‌ها
- آشنایی با تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان

■ آگاهی از توانایی‌ها و استعدادهای دانش‌آموزان

مناسب‌ترین روش، سنجش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس هنر با توجه به تفاوت‌های فردی آنها، استفاده از روش ارزشیابی فرایند با استفاده از کارپوشه (کار نما) و مشاهده عملکرد فراگیران و ثبت آن است.

کارپوشه، مجموعه‌ای است از نمونه کارهای دانش‌آموزان، که در جریان یاددهی – یادگیری به صورت هدفمند، معلم و دانش‌آموز با توافق هم از بین بهترین کارها انتخاب می‌کنند. این پوشه به قضاوت معلم در مورد تدریس خود و دستیابی به اهداف آموزشی کمک خواهد کرد و باعث بهبود روند آموزش، خواهد شد. دانش‌آموز نیز شاهد پیشرفت و رشد خود خواهد بود و قضاوت صحیح‌تری نسبت به توانایی‌های خویش خواهد داشت و همچنین، نقاط قوت و ضعف خود را شناسایی و بررسی خواهد کرد.

چگونگی تنظیم کارپوشه

پوشه کار معلم شامل

۱ طرحی آموزشی (طرح درس سالانه و طرح درس روزانه، بسته‌های کمک آموزشی)

۲ گزارش کار: بهترین کار برای نظم بخشیدن به طراحی آموزشی، گزارش کار است. این مرحله به شما کمک می‌کند در مورد میزان موفقیت در اجرای برنامه خود، برشمردن نقاط ضعف و قوت کار و اتفاقات یا سؤالات پیش‌بینی نشده در کلاس توضیحی یک خطی بنویسید که برای طراحی آموزشی جدید از آنها استفاده شود.

پوشه کار دانش‌آموز

از هر دانش‌آموز یک نمونه پوشه کار تحویل بگیرید. پیشنهاد می‌شود از همان ابتدا از دانش‌آموزان خواسته شود، پوشه‌ای تهیه کنند که نام و مشخصات آنها روی آن نوشته شده باشد و تمرین‌های خود را به‌طور منظم با ذکر نام و تاریخ، شماره درس و هدف تمرین در آن قرار دهند.

جدول ۱-۵- برگه پیشنهادی برای هر فعالیت

فعالیت شماره			
نام دانش آموز	نام معلم	تاریخ	درس
عنوان طرح			
آنچه از درس امروز دریافتم :			
محل اجرای کار هنری			

پس از پایان هر طرح با چیدمان کارهای دانش آموزان در کلاس از آنها خواسته شود تا کارهای خود و دیگران را با هم مقایسه و آنها را ارزشیابی و نقد کنند. دانش آموزان در برخی از تمرین ها به گروه های چند نفری تقسیم شوند و آنان را به فعالیت های دسته جمعی و گروهی تشویق کنید.

در کنار پوشه کار برای سنجش دانش آموزان، معیارهایی نظیر فعالیت در گروه و یا شرکت در بحث های کلاسی در نظر گرفته شود تا دانش آموزان را به کار گروهی وادارد و مهارت های گفتاری، شنیداری و روابط اجتماعی را در آنان تقویت کند.

با توجه به تعداد دانش آموزان در کلاس، جدول هایی طراحی شده است تا با توجه به معیارهای اصلی سنجش، سرعت در ارزیابی را افزایش دهد و پیچیدگی در ارزشیابی کارهای هنری را به حداقل برساند.

در روش ارزشیابی بهتر است ارزیابی یک بار توسط معلم و یک بار به صورت خود ارزیابی توسط دانش آموز صورت گیرد تا او به نقاط ضعف و قوت خود آگاه شود و در مقام قضاوت به بررسی و تحلیل کار خود بپردازد.

یک نمونه برگ خود ارزیابی نیز در ادامه ارائه خواهد شد. بهتر است خود ارزیابی از هر فصل به پوشه کار دانش آموز متصل، و در ارزشیابی پایانی به صورت امتیازی که دانش آموز به خود داده است تأثیر داده شود.

نمونه برگ های ثبت ارزشیابی نیز، که در ادامه آمده است، می تواند به جای دفتر کلاس استفاده گردد. فایل مربوط به ثبت نمونه برگ ارزشیابی و خود ارزیابی در سایت دفتر تألیف، گروه هنر، قسمت ارزشیابی در

دسترس شما عزیزان خواهد بود <http://art—dept.talif.sch.ir>

تقسیم‌بندی دروس در نیمسال اول و دوم به صلاحدید معلم صورت می‌گیرد. همچنین تقدم و تأخر تدریس فصل‌های مختلف با توجه به شرایط و امکانات، بهتر است انجام شود. یادآوری می‌کنیم، دروس اجباری حتماً تدریس، و یکی از فصول انتخابی در هنرهای تجسمی و سنتی نیز تا پایان سال به انتخاب دانش‌آموزان و صلاحدید معلم تدریس شود.

نکته: ازمتن دروس، هیچ امتحان کتبی صورت نمی‌گیرد و یادگیری دانش‌آموز و احتساب نمره فقط از طریق مشاهده (ارزیابی عملکردی) و فعالیت‌های تعیین شده از سوی کتاب و معلم در کار پوشه به صورت فرایند محور انجام می‌پذیرد.

جدول ۱-۶- نمون برگ ثبت خود ارزیابی دانش‌آموز

نام و نام خانوادگی		کلاس	فصل	تاریخ	ردیف
معیارهای خود ارزیابی		امتیاز	امتیاز	امتیاز	
شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه		۲			۱
رعایت عناصر و اصول هنری در کار		۲			۲
اجرای دقیق مراحل کار		۲			
میزان تلاش و پیشرفت		۲			۳
ارائه مطلوب و به موقع فعالیت‌ها		۱۰			۴
نظم و انضباط کارگاهی		۲			۵

جدول ۱-۷- نمون برگ ثبت ارزشیابی کارهای گروهی دانش‌آموزان

نام کلاس		نام فصل	نام درس		تاریخ شروع طرح تاریخ تحویل طرح	
ردیف	نام سرگروه	نام اعضای گروه	نام فصل و موضوع کار	هماهنگی گروه در کار	رعایت زمان بندی	رعایت اصول هنری
۱						
۲						
۳						
۴						
۵						
۶						

۸-۱- جدول ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه هفتم

ارزشیابی پیشرفت دانش آموزان در درس فرهنگ و هنر پایه هفتم دوره اول متوسطه		
نمره	مشاهده تحقق اهداف (ارزشیابی مستمر نوبت اول و دوم)	عناوین بخش های کتاب پایه هفتم
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش اول هنرهای تجسمی (طراحی، نقاشی، عکاسی)
۲	ارائه اندیشه های خلاقانه	
۲	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	بخش دوم خوش نویسی
۴	رعایت اصول خوش نویسی در حد توان	
۴	زیبا و خوانانویسی در حد توان	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم و فعالیت در گروه	بخش سوم هنرهای سنتی (طراحی سنتی، گلیم بافی، سفالگری)
۲	ارائه نظریات خلاقانه و فعالیت های داوطلبانه در حفظ هنرهای سنتی	
۶	تولید و خلق آثار کاربردی با استفاده از هنرهای سنتی و نقوش ایرانی اسلامی در حد توان	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش چهارم هنرهای آوایی
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۴	ارائه اندیشه های خلاقانه	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش پنجم هنرهای نمایشی
۲	بیان مناسب و شمرده هنگام اجرا	
۲	خلاقیت در ایفای نقش ها	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	

جدول ۱-۹- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه هشتم

ارزشیابی پیشرفت دانش آموزان در درس فرهنگ و هنر پایه هشتم دوره اول متوسطه		
نمره	مشاهده تحقق اهداف (ارزشیابی مستمر نوبت اول و دوم)	عناوین بخش های کتاب پایه هشتم
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش اول هنرهای تجسمی (طراحی، تصویر سازی، عکاسی)
۲	ارائه اندیشه های خلاقانه	
۲	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	بخش دوم خوش نویسی
۴	رعایت اصول خوش نویسی در حد توان	
۴	زیبا و خوانا نویسی در حد توان	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش پنجم هنرهای نمایشی
۲	ارائه اندیشه های خلاقانه در نگارش داستان و نمایشنامه	
۲	رعایت عناصر نمایشنامه نویسی	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	

۱-۱۰ جدول ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه نهم

ارزشیابی پیشرفت دانش آموزان در درس فرهنگ و هنر پایه نهم دوره اول متوسطه		
نمره	مشاهده تحقق اهداف (ارزشیابی مستمر نوبت اول ودوم)	عناوین بخش های کتاب پایه نهم
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش اول هنرهای تجسمی (طراحی، نگاشتار یا گرافیک، عکاسی)
۴	ارائه نظریات خلاقانه و طرح های کاربردی مناسب	
۲	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	
۸	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	بخش دوم خوش نویسی
۴	رعایت اصول خوش نویسی در حد توان	
۴	زیبا و خوانا نویسی در حد توان	
۲	نظم و انضباط کارگاهی (کلاسی)	
۲۰	جمع	
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم و فعالیت در گروه	بخش سوم هنرهای سنتی (طراحی نقوش تزیینی، هنرهای زیرلاکی، سوزن دوزی های سنتی ایران)
۲	ارائه نظریات خلاقانه و فعالیت های داوطلبانه در حفظ هنرهای سنتی بومی	
۶	تولید و خلق آثار کاربردی با استفاده از هنرهای سنتی ایرانی اسلامی در حد توان	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	
۴	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش چهارم هنرهای آوایی
۱۰	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	
۴	ارائه اندیشه های خلاقانه	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	
۸	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	بخش پنجم هنرهای نمایشی
۶	ارائه اندیشه های خلاقانه و اجرای مناسب در متن خوانی و یا انتخاب و یا تألیف نمایش	
۴	طراحی حرکات و چیدمان صحنه در نمایش	
۲	نظم و انضباط کارگاهی	
۲۰	جمع	

جدول ۱-۱۱- جدول ثبت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه هفتم

نمون برگ ثبت ارزیابی مستمر و پایانی نیمسال اول درس فرهنگ و هنر در دوره متوسطه اول — پایه هفتم

ردیف	نام و نام خانوادگی	فعالیت‌ها	ارزشیابی مستمر				فصل	نمره	مجموع	میانگین	رتبه	بیش از ۱۰	بیش از ۲۰	بیش از ۳۰	بیش از ۴۰	بیش از ۵۰	بیش از ۶۰	بیش از ۷۰	بیش از ۸۰	بیش از ۹۰	بیش از ۱۰۰	بیش از ۱۱۰	بیش از ۱۲۰	بیش از ۱۳۰	بیش از ۱۴۰	بیش از ۱۵۰	بیش از ۱۶۰	بیش از ۱۷۰	بیش از ۱۸۰	بیش از ۱۹۰	بیش از ۲۰۰	بیش از ۲۱۰	بیش از ۲۲۰	بیش از ۲۳۰	بیش از ۲۴۰	بیش از ۲۵۰	بیش از ۲۶۰	بیش از ۲۷۰	بیش از ۲۸۰	بیش از ۲۹۰	بیش از ۳۰۰	بیش از ۳۱۰	بیش از ۳۲۰	بیش از ۳۳۰	بیش از ۳۴۰	بیش از ۳۵۰	بیش از ۳۶۰	بیش از ۳۷۰	بیش از ۳۸۰	بیش از ۳۹۰	بیش از ۴۰۰	بیش از ۴۱۰	بیش از ۴۲۰	بیش از ۴۳۰	بیش از ۴۴۰	بیش از ۴۵۰	بیش از ۴۶۰	بیش از ۴۷۰	بیش از ۴۸۰	بیش از ۴۹۰	بیش از ۵۰۰	بیش از ۵۱۰	بیش از ۵۲۰	بیش از ۵۳۰	بیش از ۵۴۰	بیش از ۵۵۰	بیش از ۵۶۰	بیش از ۵۷۰	بیش از ۵۸۰	بیش از ۵۹۰	بیش از ۶۰۰	بیش از ۶۱۰	بیش از ۶۲۰	بیش از ۶۳۰	بیش از ۶۴۰	بیش از ۶۵۰	بیش از ۶۶۰	بیش از ۶۷۰	بیش از ۶۸۰	بیش از ۶۹۰	بیش از ۷۰۰	بیش از ۷۱۰	بیش از ۷۲۰	بیش از ۷۳۰	بیش از ۷۴۰	بیش از ۷۵۰	بیش از ۷۶۰	بیش از ۷۷۰	بیش از ۷۸۰	بیش از ۷۹۰	بیش از ۸۰۰	بیش از ۸۱۰	بیش از ۸۲۰	بیش از ۸۳۰	بیش از ۸۴۰	بیش از ۸۵۰	بیش از ۸۶۰	بیش از ۸۷۰	بیش از ۸۸۰	بیش از ۸۹۰	بیش از ۹۰۰	بیش از ۹۱۰	بیش از ۹۲۰	بیش از ۹۳۰	بیش از ۹۴۰	بیش از ۹۵۰	بیش از ۹۶۰	بیش از ۹۷۰	بیش از ۹۸۰	بیش از ۹۹۰	بیش از ۱۰۰۰	بیش از ۱۰۱۰	بیش از ۱۰۲۰	بیش از ۱۰۳۰	بیش از ۱۰۴۰	بیش از ۱۰۵۰	بیش از ۱۰۶۰	بیش از ۱۰۷۰	بیش از ۱۰۸۰	بیش از ۱۰۹۰	بیش از ۱۱۰۰	بیش از ۱۱۱۰	بیش از ۱۱۲۰	بیش از ۱۱۳۰	بیش از ۱۱۴۰	بیش از ۱۱۵۰	بیش از ۱۱۶۰	بیش از ۱۱۷۰	بیش از ۱۱۸۰	بیش از ۱۱۹۰	بیش از ۱۲۰۰	بیش از ۱۲۱۰	بیش از ۱۲۲۰	بیش از ۱۲۳۰	بیش از ۱۲۴۰	بیش از ۱۲۵۰	بیش از ۱۲۶۰	بیش از ۱۲۷۰	بیش از ۱۲۸۰	بیش از ۱۲۹۰	بیش از ۱۳۰۰	بیش از ۱۳۱۰	بیش از ۱۳۲۰	بیش از ۱۳۳۰	بیش از ۱۳۴۰	بیش از ۱۳۵۰	بیش از ۱۳۶۰	بیش از ۱۳۷۰	بیش از ۱۳۸۰	بیش از ۱۳۹۰	بیش از ۱۴۰۰	بیش از ۱۴۱۰	بیش از ۱۴۲۰	بیش از ۱۴۳۰	بیش از ۱۴۴۰	بیش از ۱۴۵۰	بیش از ۱۴۶۰	بیش از ۱۴۷۰	بیش از ۱۴۸۰	بیش از ۱۴۹۰	بیش از ۱۵۰۰	بیش از ۱۵۱۰	بیش از ۱۵۲۰	بیش از ۱۵۳۰	بیش از ۱۵۴۰	بیش از ۱۵۵۰	بیش از ۱۵۶۰	بیش از ۱۵۷۰	بیش از ۱۵۸۰	بیش از ۱۵۹۰	بیش از ۱۶۰۰	بیش از ۱۶۱۰	بیش از ۱۶۲۰	بیش از ۱۶۳۰	بیش از ۱۶۴۰	بیش از ۱۶۵۰	بیش از ۱۶۶۰	بیش از ۱۶۷۰	بیش از ۱۶۸۰	بیش از ۱۶۹۰	بیش از ۱۷۰۰	بیش از ۱۷۱۰	بیش از ۱۷۲۰	بیش از ۱۷۳۰	بیش از ۱۷۴۰	بیش از ۱۷۵۰	بیش از ۱۷۶۰	بیش از ۱۷۷۰	بیش از ۱۷۸۰	بیش از ۱۷۹۰	بیش از ۱۸۰۰	بیش از ۱۸۱۰	بیش از ۱۸۲۰	بیش از ۱۸۳۰	بیش از ۱۸۴۰	بیش از ۱۸۵۰	بیش از ۱۸۶۰	بیش از ۱۸۷۰	بیش از ۱۸۸۰	بیش از ۱۸۹۰	بیش از ۱۹۰۰	بیش از ۱۹۱۰	بیش از ۱۹۲۰	بیش از ۱۹۳۰	بیش از ۱۹۴۰	بیش از ۱۹۵۰	بیش از ۱۹۶۰	بیش از ۱۹۷۰	بیش از ۱۹۸۰	بیش از ۱۹۹۰	بیش از ۲۰۰۰	بیش از ۲۰۱۰	بیش از ۲۰۲۰	بیش از ۲۰۳۰	بیش از ۲۰۴۰	بیش از ۲۰۵۰	بیش از ۲۰۶۰	بیش از ۲۰۷۰	بیش از ۲۰۸۰	بیش از ۲۰۹۰	بیش از ۲۱۰۰	بیش از ۲۱۱۰	بیش از ۲۱۲۰	بیش از ۲۱۳۰	بیش از ۲۱۴۰	بیش از ۲۱۵۰	بیش از ۲۱۶۰	بیش از ۲۱۷۰	بیش از ۲۱۸۰	بیش از ۲۱۹۰	بیش از ۲۲۰۰	بیش از ۲۲۱۰	بیش از ۲۲۲۰	بیش از ۲۲۳۰	بیش از ۲۲۴۰	بیش از ۲۲۵۰	بیش از ۲۲۶۰	بیش از ۲۲۷۰	بیش از ۲۲۸۰	بیش از ۲۲۹۰	بیش از ۲۳۰۰	بیش از ۲۳۱۰	بیش از ۲۳۲۰	بیش از ۲۳۳۰	بیش از ۲۳۴۰	بیش از ۲۳۵۰	بیش از ۲۳۶۰	بیش از ۲۳۷۰	بیش از ۲۳۸۰	بیش از ۲۳۹۰	بیش از ۲۴۰۰	بیش از ۲۴۱۰	بیش از ۲۴۲۰	بیش از ۲۴۳۰	بیش از ۲۴۴۰	بیش از ۲۴۵۰	بیش از ۲۴۶۰	بیش از ۲۴۷۰	بیش از ۲۴۸۰	بیش از ۲۴۹۰	بیش از ۲۵۰۰	بیش از ۲۵۱۰	بیش از ۲۵۲۰	بیش از ۲۵۳۰	بیش از ۲۵۴۰	بیش از ۲۵۵۰	بیش از ۲۵۶۰	بیش از ۲۵۷۰	بیش از ۲۵۸۰	بیش از ۲۵۹۰	بیش از ۲۶۰۰	بیش از ۲۶۱۰	بیش از ۲۶۲۰	بیش از ۲۶۳۰	بیش از ۲۶۴۰	بیش از ۲۶۵۰	بیش از ۲۶۶۰	بیش از ۲۶۷۰	بیش از ۲۶۸۰	بیش از ۲۶۹۰	بیش از ۲۷۰۰	بیش از ۲۷۱۰	بیش از ۲۷۲۰	بیش از ۲۷۳۰	بیش از ۲۷۴۰	بیش از ۲۷۵۰	بیش از ۲۷۶۰	بیش از ۲۷۷۰	بیش از ۲۷۸۰	بیش از ۲۷۹۰	بیش از ۲۸۰۰	بیش از ۲۸۱۰	بیش از ۲۸۲۰	بیش از ۲۸۳۰	بیش از ۲۸۴۰	بیش از ۲۸۵۰	بیش از ۲۸۶۰	بیش از ۲۸۷۰	بیش از ۲۸۸۰	بیش از ۲۸۹۰	بیش از ۲۹۰۰	بیش از ۲۹۱۰	بیش از ۲۹۲۰	بیش از ۲۹۳۰	بیش از ۲۹۴۰	بیش از ۲۹۵۰	بیش از ۲۹۶۰	بیش از ۲۹۷۰	بیش از ۲۹۸۰	بیش از ۲۹۹۰	بیش از ۳۰۰۰	بیش از ۳۰۱۰	بیش از ۳۰۲۰	بیش از ۳۰۳۰	بیش از ۳۰۴۰	بیش از ۳۰۵۰	بیش از ۳۰۶۰	بیش از ۳۰۷۰	بیش از ۳۰۸۰	بیش از ۳۰۹۰	بیش از ۳۱۰۰	بیش از ۳۱۱۰	بیش از ۳۱۲۰	بیش از ۳۱۳۰	بیش از ۳۱۴۰	بیش از ۳۱۵۰	بیش از ۳۱۶۰	بیش از ۳۱۷۰	بیش از ۳۱۸۰	بیش از ۳۱۹۰	بیش از ۳۲۰۰	بیش از ۳۲۱۰	بیش از ۳۲۲۰	بیش از ۳۲۳۰	بیش از ۳۲۴۰	بیش از ۳۲۵۰	بیش از ۳۲۶۰	بیش از ۳۲۷۰	بیش از ۳۲۸۰	بیش از ۳۲۹۰	بیش از ۳۳۰۰	بیش از ۳۳۱۰	بیش از ۳۳۲۰	بیش از ۳۳۳۰	بیش از ۳۳۴۰	بیش از ۳۳۵۰	بیش از ۳۳۶۰	بیش از ۳۳۷۰	بیش از ۳۳۸۰	بیش از ۳۳۹۰	بیش از ۳۴۰۰	بیش از ۳۴۱۰	بیش از ۳۴۲۰	بیش از ۳۴۳۰	بیش از ۳۴۴۰	بیش از ۳۴۵۰	بیش از ۳۴۶۰	بیش از ۳۴۷۰	بیش از ۳۴۸۰	بیش از ۳۴۹۰	بیش از ۳۵۰۰	بیش از ۳۵۱۰	بیش از ۳۵۲۰	بیش از ۳۵۳۰	بیش از ۳۵۴۰	بیش از ۳۵۵۰	بیش از ۳۵۶۰	بیش از ۳۵۷۰	بیش از ۳۵۸۰	بیش از ۳۵۹۰	بیش از ۳۶۰۰	بیش از ۳۶۱۰	بیش از ۳۶۲۰	بیش از ۳۶۳۰	بیش از ۳۶۴۰	بیش از ۳۶۵۰	بیش از ۳۶۶۰	بیش از ۳۶۷۰	بیش از ۳۶۸۰	بیش از ۳۶۹۰	بیش از ۳۷۰۰	بیش از ۳۷۱۰	بیش از ۳۷۲۰	بیش از ۳۷۳۰	بیش از ۳۷۴۰	بیش از ۳۷۵۰	بیش از ۳۷۶۰	بیش از ۳۷۷۰	بیش از ۳۷۸۰	بیش از ۳۷۹۰	بیش از ۳۸۰۰	بیش از ۳۸۱۰	بیش از ۳۸۲۰	بیش از ۳۸۳۰	بیش از ۳۸۴۰	بیش از ۳۸۵۰	بیش از ۳۸۶۰	بیش از ۳۸۷۰	بیش از ۳۸۸۰	بیش از ۳۸۹۰	بیش از ۳۹۰۰	بیش از ۳۹۱۰	بیش از ۳۹۲۰	بیش از ۳۹۳۰	بیش از ۳۹۴۰	بیش از ۳۹۵۰	بیش از ۳۹۶۰	بیش از ۳۹۷۰	بیش از ۳۹۸۰	بیش از ۳۹۹۰	بیش از ۴۰۰۰	بیش از ۴۰۱۰	بیش از ۴۰۲۰	بیش از ۴۰۳۰	بیش از ۴۰۴۰	بیش از ۴۰۵۰	بیش از ۴۰۶۰	بیش از ۴۰۷۰	بیش از ۴۰۸۰	بیش از ۴۰۹۰	بیش از ۴۱۰۰	بیش از ۴۱۱۰	بیش از ۴۱۲۰	بیش از ۴۱۳۰	بیش از ۴۱۴۰	بیش از ۴۱۵۰	بیش از ۴۱۶۰	بیش از ۴۱۷۰	بیش از ۴۱۸۰	بیش از ۴۱۹۰	بیش از ۴۲۰۰	بیش از ۴۲۱۰	بیش از ۴۲۲۰	بیش از ۴۲۳۰	بیش از ۴۲۴۰	بیش از ۴۲۵۰	بیش از ۴۲۶۰	بیش از ۴۲۷۰	بیش از ۴۲۸۰	بیش از ۴۲۹۰	بیش از ۴۳۰۰	بیش از ۴۳۱۰	بیش از ۴۳۲۰	بیش از ۴۳۳۰	بیش از ۴۳۴۰	بیش از ۴۳۵۰	بیش از ۴۳۶۰	بیش از ۴۳۷۰	بیش از ۴۳۸۰	بیش از ۴۳۹۰	بیش از ۴۴۰۰	بیش از ۴۴۱۰	بیش از ۴۴۲۰	بیش از ۴۴۳۰	بیش از ۴۴۴۰	بیش از ۴۴۵۰	بیش از ۴۴۶۰	بیش از ۴۴۷۰	بیش از ۴۴۸۰	بیش از ۴۴۹۰	بیش از ۴۵۰۰	بیش از ۴۵۱۰	بیش از ۴۵۲۰	بیش از ۴۵۳۰	بیش از ۴۵۴۰	بیش از ۴۵۵۰	بیش از ۴۵۶۰	بیش از ۴۵۷۰	بیش از ۴۵۸۰	بیش از ۴۵۹۰	بیش از ۴۶۰۰	بیش از ۴۶۱۰	بیش از ۴۶۲۰	بیش از ۴۶۳۰	بیش از ۴۶۴۰	بیش از ۴۶۵۰	بیش از ۴۶۶۰	بیش از ۴۶۷۰	بیش از ۴۶۸۰	بیش از ۴۶۹۰	بیش از ۴۷۰۰	بیش از ۴۷۱۰	بیش از ۴۷۲۰	بیش از ۴۷۳۰	بیش از ۴۷۴۰	بیش از ۴۷۵۰	بیش از ۴۷۶۰	بیش از ۴۷۷۰	بیش از ۴۷۸۰	بیش از ۴۷۹۰	بیش از ۴۸۰۰	بیش از ۴۸۱۰	بیش از ۴۸۲۰	بیش از ۴۸۳۰	بیش از ۴۸۴۰	بیش از ۴۸۵۰	بیش از ۴۸۶۰	بیش از ۴۸۷۰	بیش از ۴۸۸۰	بیش از ۴۸۹۰	بیش از ۴۹۰۰	بیش از ۴۹۱۰	بیش از ۴۹۲۰	بیش از ۴۹۳۰	بیش از ۴۹۴۰	بیش از ۴۹۵۰	بیش از ۴۹۶۰	بیش از ۴۹۷۰	بیش از ۴۹۸۰	بیش از ۴۹۹۰	بیش از ۵۰۰۰	بیش از ۵۰۱۰	بیش از ۵۰۲۰	بیش از ۵۰۳۰	بیش از ۵۰۴۰	بیش از ۵۰۵۰	بیش از ۵۰۶۰	بیش از ۵۰۷۰	بیش از ۵۰۸۰	بیش از ۵۰۹۰	بیش از ۵۱۰۰	بیش از ۵۱۱۰	بیش از ۵۱۲۰	بیش از ۵۱۳۰	بیش از ۵۱۴۰	بیش از ۵۱۵۰	بیش از ۵۱۶۰	بیش از ۵۱۷۰	بیش از ۵۱۸۰	بیش از ۵۱۹۰	بیش از ۵۲۰۰	بیش از ۵۲۱۰	بیش از ۵۲۲۰	بیش از ۵۲۳۰	بیش از ۵۲۴۰	بیش از ۵۲۵۰	بیش از ۵۲۶۰	بیش از ۵۲۷۰	بیش از ۵۲۸۰	بیش از ۵۲۹۰	بیش از ۵۳۰۰	بیش از ۵۳۱۰	بیش از ۵۳۲۰	بیش از ۵۳۳۰	بیش از ۵۳۴۰	بیش از ۵۳۵۰	بیش از ۵۳۶۰	بیش از ۵۳۷۰	بیش از ۵۳۸۰	بیش از ۵۳۹۰	بیش از ۵۴۰۰	بیش از ۵۴۱۰	بیش از ۵۴۲۰	بیش از ۵۴۳۰	بیش از ۵۴۴۰	بیش از ۵۴۵۰	بیش از ۵۴۶۰	بیش از ۵۴۷۰	بیش از ۵۴۸۰	بیش از ۵۴۹۰	بیش از ۵۵۰۰	بیش از ۵۵۱۰	بیش از ۵۵۲۰	بیش از ۵۵۳۰	بیش از ۵۵۴۰	بیش از ۵۵۵۰	بیش از ۵۵۶۰	بیش از ۵۵۷۰	بیش از ۵۵۸۰	بیش از ۵۵۹۰	بیش از ۵۶۰۰	بیش از ۵۶۱۰	بیش از ۵۶۲۰	بیش از ۵۶۳۰	بیش از ۵۶۴۰	بیش از ۵۶۵۰	بیش از ۵۶۶۰	بیش از ۵۶۷۰	بیش از ۵۶۸۰	بیش از ۵۶۹۰	بیش از ۵۷۰۰	بیش از ۵۷۱۰	بیش از ۵۷۲۰	بیش از ۵۷۳۰	بیش از ۵۷۴۰	بیش از ۵۷۵۰	بیش از ۵۷۶۰	بیش از ۵۷۷۰	بیش از ۵۷۸۰	بیش از ۵۷۹۰	بیش از ۵۸۰۰	بیش از ۵۸۱۰	بیش از ۵۸۲۰	بیش از ۵۸۳۰	بیش از ۵۸۴۰	بیش از ۵۸۵۰	بیش از ۵۸۶۰	بیش از ۵۸۷۰	بیش از ۵۸۸۰	بیش از ۵۸۹۰	بیش از ۵۹۰۰	بیش از ۵۹۱۰	بیش از ۵۹۲۰	بیش از ۵۹۳۰	بیش از ۵۹۴۰	بیش از ۵۹۵۰	بیش از ۵۹۶۰	بیش از ۵۹۷۰	بیش از ۵۹۸۰	بیش از ۵۹۹۰	بیش از ۶۰۰۰	بیش از ۶۰۱۰	بیش از ۶۰۲۰	بیش از ۶۰۳۰	بیش از ۶۰۴۰	بیش از ۶۰۵۰	بیش از ۶۰۶۰	بیش از ۶۰۷۰	بیش از ۶۰۸۰	بیش از ۶۰۹۰	بیش از ۶۱۰۰	بیش از ۶۱۱۰	بیش از ۶۱۲۰	بیش از ۶۱۳۰	بیش از ۶۱۴۰	بیش از ۶۱۵۰	بیش از ۶۱۶۰	بیش از ۶۱۷۰	بیش از ۶۱۸۰	بیش از ۶۱۹۰	بیش از ۶۲۰۰	بیش از ۶۲۱۰	بیش از ۶۲۲۰	بیش از ۶۲۳۰	بیش از ۶۲۴۰	بیش از ۶۲
------	--------------------	-----------	----------------	--	--	--	-----	------	-------	---------	------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------

ارزشیابی		ارزشیابی پایانی نوبت دوم																																							
بخش	ارزشیابی مستمر	بخش هنرهای سنتی					بخش هنرهای آرایشی					بخش هنرهای نمایشی																													
		ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی		ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی			ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی		ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی			ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی																													
فصل	فصل	۲	۶	۱۰	۲	۲۰	۲	۴	۴	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
فعالیت‌های ارزشیابی	مستمر	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
																					ارائه نظریات اخلاقانه و فعالیت‌های داوطلبانه در حفظ هنرهای سنتی	تولید و خلق آثار کاربردی با استفاده از نقوش و هنرهای سنتی در حد توان	اجرای فعالیت‌های تعیین شده از سوی معلم	نظم و انضباط کارگاهی	جمع	ارائه نظریات اخلاقانه و فعالیت‌های داوطلبانه در حفظ هنرهای سنتی	تولید و خلق آثار کاربردی با استفاده از نقوش و هنرهای سنتی در حد توان	اجرای فعالیت‌های تعیین شده از سوی معلم	نظم و انضباط کارگاهی	جمع	ارائه نظریات اخلاقانه و فعالیت‌های داوطلبانه در حفظ هنرهای سنتی	تولید و خلق آثار کاربردی با استفاده از نقوش و هنرهای سنتی در حد توان	اجرای فعالیت‌های تعیین شده از سوی معلم	نظم و انضباط کارگاهی	جمع	شرکت در بحث و گفت‌وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	خلایقیت در ایفای نقش‌ها	بیان مناسب و شمرده در هنگام اجرا	اجرای فعالیت‌های تعیین شده از سوی معلم	نظم و انضباط کارگاهی	جمع
۱	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۳	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۴	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۵	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۶	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۷	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۸	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۹	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					
۱۰	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲	۲۰	۲	۲	۲	۲۰	جمع																					

۱۳-۱ جدول نیت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه هشتم

نمونه برگ نیت ارزشیابی مستمر و پایانی نیمسال اول درس فرهنگ و هنر در دوره متوسطه اول - پایه هشتم

ارزشیابی	بخش هنرهای تجسمی										بخش ارزشیابی مستمر فصل نمره	ارزشیابی مستمر طراحی	ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی	بخش ارزشیابی مستمر گروهی و انفرادی	ارزشیابی پایانی نوبت اول
	۲۰	۲	۱۰	۲	۲	۲۰	۲	۱۰	۲	۲					
	جمع	نظم و انضباط کارگاهی	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	ارائه اندیشه های خلاقانه	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	جمع	نظم و انضباط کارگاهی	اجرای فعالیت های تعیین شده از سوی معلم	رعایت عناصر زیبایی شناسی در خلق اثر هنری	ارائه اندیشه های خلاقانه	شرکت در بحث و گفت وگوهای کلاسی و فعالیت در گروه	معماری ارزشیابی	ردیف	
													نام و نام خانوادگی		
													۱	۱۰	
													۲	۹	
													۳	۸	
													۴	۷	
													۵	۶	
													۶	۵	
													۷	۴	
													۸	۳	
													۹	۲	
													۱۰	۱	

[illegible]

جدول ۱-۱۵- ثبت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه نهم

نمون برگ ثبت ارزشیابی مستمر و پایانی نیمسال اول درس فرهنگ و هنر در دوره متوسطه اول — پایه نهم

[illegible]

